विचारश्चेति प्रथमंसमादधानस्यप्रागननुष्ठितयोगस्ययोगिनः आदितःआदौविचारोविचाराख्यंध्यानंविवेकाख्यंवितर्काख्यंवाउपजायतेऽधिकारभेदेन तथाहि मध्यमानांसूक्ष्मेमनःकल्पितेपीतांबरादिवि
ग्रहेचेतसःप्रणिधानंविचारः सोऽपिद्विविधः सविचारनिर्विचारभेदात् तत्रयदाशब्दतदर्थोल्लेखपूर्वकंभावनाप्रवर्ततेसआद्यः तदुल्लेखंविनाद्वितीयः अयमेवस्थूलालंबनस्यवितर्कस्यसवितर्कनिर्वितर्काख्य
स्यद्वैविध्येप्रकारभेदोऽधमाधिकारियोग्यः ननुविचारेवितर्केवामानसिकीभौतिकीवामूर्तिरेवालंबनंतस्याश्चध्यानेनकीटभृंगवत्तत्सारूप्यमेवप्राप्यंनतुकैवल्यमितितावनुपायाविति चेत् सत्यं द्विविधंध्या
नं भावनाप्रणिधानंच तत्राद्यंसिद्धंकल्पितंवाविषयमधिकृत्यप्रवर्ततेनवस्तुतत्त्वमवश्यमपेक्षते द्वितीयंतुयथागृह्यमाणेमणौपरोपदिष्टस्याज्ञाततद्गतविशेषावगतयेतदेवचक्षुःयत्नेनप्रणिधीयतइतिप्रणिधानंवस्तु
तत्त्वविषयंतत्रयथास्फटिकःस्वतःशुद्धःजपाकुसुमसान्निध्यात्मध्यमस्यतत्रैवरक्तःस्फटिकइत्यध्यासः अधमस्यस्फटिकांशप्रमोषेणतत्रैवपद्मरागत्वाध्यासः तत्रैवमूढतमस्यचंद्रिकायांइंद्रनीलत्वाध्यासः
एवंचिदात्मास्वतःशुद्धोमायासान्निध्यादीशः तत्रैवब्रह्मभावप्रमोषेसतिअविद्ययासूत्रात्माध्यासः तत्रापिअविद्याप्राबल्येसतिविराडध्यासः तत्रवस्तुनिचित्तंप्रणिधित्सतःक्रमेणउत्तरोत्तराध्यासनिवृत्तौ
पूर्वपूर्वाऽध्यासोऽवतिष्ठते सर्वात्मनात्वज्ञाननिवृत्तौस्फटिकमणिवदनुपाधिआत्मतत्त्वंप्रकाशते तत्रविचारेणमूर्त्याकारतांनीतेचित्तेमूर्त्तेरेकैकावयवत्यागेनस्मितमात्रंपदनखचंद्रमात्रंवाभावयेत्ततस्तदपित्य
क्त्वागुरूक्तयुक्त्याविराजिमनोधारयेत् ततउक्तक्रमेणनिर्गुणप्रतिपत्तिः तथावितर्कालंबनेस्थूलप्रतिमायांप्रणिधीयमानंचित्तंतत्त्वोपगंभवति तथाहि प्रतिमायाविराड्रूपेचेतनेपुंसिस्थाणुवदध्यस्तत्वेनाचे

विचारश्चविवेकश्चवितर्कश्चोपजायते॥ मुनेःसमादधानस्यप्रथमंध्यानमादितः॥ १५॥

तनतांगतायास्तत्त्वंचैतन्यमेव तद्यथा तीव्राभिनिवेशेननिरीक्ष्यमाणंशुक्तिरजतंतिरोधीयते शुक्तिश्चप्रकाशते एवमीश्वरत्वेनचिंत्यमानायाःमूर्त्तेर्जडत्वंतिरोधीयतेचैतन्यंचाविर्भवति अतएवबाणादयः
स्वाराध्यैःशिवादिभिःसहव्यवहरंतीतिबहुलमुपाख्यायते तथाचेतनमूर्तेरपितत्त्वंविश्वरूपमेव तन्निरीक्षणेतदेवविश्वरूपमाविर्भवतियदपश्यद्यशोदाकृष्णमुखेयच्चार्जुनःकृष्णशरीरे तदिदंवितर्कजंप्रत्यक्षं
प्रकृत्योक्तंयोगभाष्ये तत्परंप्रत्यक्षंतच्छ्रुतानुमानयोर्बीजमिति तथानिर्विचारपरिपाकेपिसार्वज्ञ्यंसूत्रितं निर्विचारवैशारद्येऽध्यात्मप्रसादः ऋतंभरातत्रप्रज्ञेत्यादिना ततःपुनरुक्तक्रमेणनिर्गुणप्रतिपत्तिः तत्रयदा
देहविस्मरणेनबाह्यमूर्त्याकारंचेतःसर्वात्मनाभवतितदास्यभृंगीभूतस्यकीटस्यकीटभावइवास्यजीवभावोनिवर्तते केवलमूर्त्याकारोभवति सेयंमहाविदेहानामधारणा यांप्रकृत्यसूत्रितं बहिरकल्पितावृत्ति
र्महाविदेहातत्संयमात्प्रकाशावरणक्षयइति उक्तौविचारवितर्कौव्यक्तालंबनौमध्यमाधमयोग्यौ अव्यक्तालंबनावपिद्वौसानंदसास्मितौउत्तमात्युत्तमयोग्यौतत्रगुरूक्तयुक्त्याऽव्यक्तेचित्तंधारयतोत्यंतंदेहवि
स्मरणेसतिअहमेवेदंसर्वोस्मीतिश्रुतिप्रसिद्धाःसार्वात्म्यसार्वकाम्यादयईश्वरगुणाउपतिष्ठंतेउत्तमस्यसोयंसानंदः तेषांप्रविलापनेनास्मितामात्रमवशिष्यतेसोयंसास्मितः सत्वपुरुषान्यताख्यातिसंज्ञोत्कृष्टयमं
थिभेदोत्रविवेकशब्देनोच्यतेसचात्युत्तमस्यपरवैराग्यवतोनष्टाशेषभोगवासनस्यऐश्वर्याविर्भावंविनापिभवतीतिमुख्यः सानंदस्याप्यत्रैवांतर्भावंविवक्षित्वात्रितयमेवोक्तंविचारश्चविवेकश्चवितर्कश्चेति तदेतद
व्यक्तमालंबनं निद्रादौजागरस्यांतेयोभावउपजायते तंभावंभावयन्नाज्ञःसुखमक्षय्यमश्नुतइतिशास्त्रेस्पष्टमुक्तमपिगुरूपदेशंविनादुर्गमंक्लेशसाध्यंचदेहाभिमानवतां यथोक्तं क्लेशोधिकतरस्तेषामव्यक्तासक्त
चेतसामिति एतेनप्राणालंबनागतिर्व्यक्ताव्यक्तोभयालंबनाज्ञेया एतासुचतसृष्वपियोगविधासुवितर्कस्थूलसूक्ष्मकारणचैतन्यैरनुगतः विचारःसूक्ष्मकारणचैतन्यैस्त्रिभिरेव विवेकःकारणचैतन्याभ्यामेव नि
र्बीजस्तुकैवल्यरूपःफलभूतइतिसाधनरूपेष्वेषुनगणितइत्यलंपल्लवितेन ॥ १५ ॥

Digitized by Google